

15.4.12 HISTORIA 7.-9.Ik

”Historian opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaiden historiatietoisuutta ja kulttuurien tuntemusta sekä kannustaa heitä omaksumaan vastuullisen kansalaisuuden periaatteet. Menneisyyttä koskevan tiedon avulla oppilaita ohjataan ymmärtämään nykyisyyteen johtanutta kehitystä, henkisen ja aineellisen työn arvoa sekä pohtimaan tulevaisuuden valintoja. Oppilaita ohjataan näkemään yksilön merkitys historiallisena toimijana sekä oivaltamaan toiminnan taustalla esiintyviä tekijöitä ja ihmisten motiiveja. Tarkoituksena on tukea oppilaiden identiteetin rakentumista sekä edistää heidän kasvuun aktiiviseksi ja erilaisuutta ymmärtäviksi yhteiskunnan jäseniksi.

Historianopetuksessa oppilaat paneutuvat erilaisten toimijoiden tuottaman tiedon kriittiseen käsittelyyn ja historiallisen lähdeaineiston ulottuvuuksiin. Opetuksessa syvenytään lisäksi historiantutkimuksen lähtökohtaan, jonka mukaan menneestä pyritään muodostamaan mahdollisimman luotettava kuva saatavilla olevan todistusaineiston perusteella. Opetuksen tavoitteena on kehittää historian tekstitaitoja: taitoa lukea ja analysoida menneisyyden toimijoiden tuottamia lähteitä sekä tehdä päteviä tulkintoja niiden tarkoituksesta ja merkityksestä.

Oppilaita ohjataan ymmärtämään historiatiedon tulkinnallisuutta ja moniperspektiivisyyttä sekä selittämään historiallisessa kehityksessä ilmenevää muutosta ja jatkuvuutta. Historianopetus auttaa oppilaita tunnistamaan yhteiskunnassa olevia arvoja, arvojännitteitä ja niissä tapahtuneita muutoksia eri aikoina.

Vuosiluokilla 7–9 historian opetuksen tehtävänä on syventää oppilaiden käsitystä historiallisen tiedon luonteesta. Opetus tukee oppilaiden oman identiteetin kehittymistä ja perehdyttää kulttuurien vaikutuksiin yksilöihin ja yhteiskuntiin. Opetuksessa korostetaan vuorovaikutuksellisia ja tutkimuksellisia työtapoja.” (OPS 2014, 415.)

Historian tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7–9

”Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat tavoitteiden saavuttamista. Keskeisissä sisältöalueissa kiinnitetään huomio oman perheen, paikkakunnan ja lähialueen historiaan soveltuvissa kohdissa. Sisältöalueet voidaan käsitellä joko kronologisesti tai temaattisesti.

S1 Teollisuusyhteiskunnan synty ja kehitys: Perehdytään ilmiöön, joka on muuttanut ihmisen elämää, ihmisen ja luonnon suhdetta sekä maailmaa.

S2 Ihmiset muuttavat maailmaa: Tutustutaan yhteiskunnallisiin aatteisiin, niiden merkitykseen ja seurauksiin sekä siihen, miten ihmiset ovat pystyneet vaikuttamaan omana aikanaan.

S3 Suomea luodaan, rakennetaan ja puolustetaan: Perehdytään kulttuurin merkitykseen identiteetin rakentamisessa autonomian ajalla ja itsenäisen Suomen alkutaipaleeseen.

S4 Suurten sotien aika: Perehdytään maailmansotiin, kylmään sotaan ja sodista selviytymiseen erityisesti tavallisten ihmisten ja ihmisoikeuskysymysten näkökulmasta. Paneudutaan ihmisoikeusrikoksiin kuten holokaustiin ja muihin kansanvainoihin sekä ihmisoikeuksien edistämiseen.

S5 Hyvinvointiyhteiskunnan rakentaminen: Tarkastellaan arkielämän historiaa ja tämän päivän juuria. Kehityksen yksilölle tuomien saavutusten ohella perehdytään elinkeinorakenteen muutokseen ja palveluammattien yleistymiseen sekä kaupungistumiseen.

S6 Nykyisen maailmanpolitiikan juuret: Syvennyttään kehittyneiden ja kehittyvien maiden yhteiseen historiaan sekä uudenlaisten poliittisten jännitteiden syntyyn ja ratkaisuun maailmassa.” (OPS 2014, 416.)

HISTORIA 7.Ik

Tavoitteiden rakenne: opettajan toiminta + oppilaan toiminta + asiat tai ilmiöt, joiden parissa työskennellään

	Opetuksen tavoitteet	Tavoitetarkennukset	Sisältötarkennukset ja paikalliset painotukset	Laaja-alainen osaaminen
Merkitys, arvot ja asenteet	<p>T1 ohjata oppilasta kiinnostumaan syvällisemmin historiasta tiedonalana ja identiteettiä rakentavana oppiaineena</p>	<p>S1: Teollisuusyhteiskunnan synty ja kehitys</p> <ul style="list-style-type: none"> - Perehdytään teollistumisen taustatekijöihin ja vaikutukseen ihmisen arjessa. <p>S2: Ihmiset muuttavat maailmaa</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tutustutaan 1800-luvun merkkihenkilöihin. <p>S3: Suomea luodaan, rakennetaan ja puolustetaan</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tutustutaan autonomian syntyyn ja säätyvaltiopäivien kehitykseen ja eduskuntauudistuksen merkitykseen. <p>S4: Suurten sotien aika</p> <ul style="list-style-type: none"> - Opiskellaan Suomen sota ja ensimmäinen maailmansota. <p>S5: Hyvinvointiyhteiskunnan rakentaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> - Perehdytään sääty-yhteiskunnan muuttumiseen luokkayhteiskunnaksi. <p>S6: Nykyisen maailmanpolitiikan juuret</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tutustutaan 1800-luvun keskeisiin aatesuuntiin: konservatismiin, liberalismiin, nationalismiin ja imperialismiin. 	<ul style="list-style-type: none"> - Hyvinvoinnin kasvu teollisten keksintöjen myötä - Esimerkkejä vaikuttavista ihmisistä - Suomalaisia, jopa taipalsaarelaisia esimerkkejä - Yksilöitä sodissa kuten ensimmäisessä maailmansodassa ja sisällissodassa - taipalsaarelainen näkökulma - Nälkävuosien jälkeiset toimet - Kansallisuusaate identiteetin luojana 	<p>Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kysymysten asettelun taidot, havaintojen tekeminen, asioiden väliset yhteydet ja vuorovaikutussuhteet - Tiedon hakeminen monipuolisesti <p>Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Omien juurien tunteminen ja arvostaminen <p>Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ihmisten tekemät valinnat kestävän kehityksen kannalta <p>Monilukutaito (L4)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Monipuoliset tietolähteet ja tiedon esittämisen tavat. <p>Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)</p> <ul style="list-style-type: none"> - TVT:n käytön harjoittelu työskentelyssä <p>Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Työnteon ja yrittäjyyden merkitys yhteiskunnan kannalta <p>Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen (L7)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Mietitään käytännön tekoja, joilla voi itse vaikuttaa myönteisten muutosten puolesta

Tiedon hankkiminen menneisyydestä	<p>T2 aktivoida oppilasta hankkimaan historiallista tietoa sekä arvioimaan tiedonlähteiden luotettavuutta</p>	<p>S3: Suomea luodaan, rakennetaan ja puolustetaan</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tutustutaan autonomian ajan yhteiskuntaan sekä sääty-yhteiskunnassa elävän ihmisen asemaan. - Opiskellaan Suomen sota seurauksineen. - Tutustutaan Suomen rooliin Venäjän valtakunnan konfliktitilanteissa (esim. Krimin sota). - Perehdytään sisällissodan eri osapuolten näemyksiin ja propagandaan. <p>S4: Suurten sotien aika</p> <ul style="list-style-type: none"> - Perehdytään ensimmäisen maailmansodan sotapropagandaan. 	<ul style="list-style-type: none"> - Erilaisten ja erimaalaisien nationalistien näkökulmia - Sotapropaganda 	<p>Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Havaintojen tekeminen eri tietolähteistä ja asioiden välisten yhteyksien oivaltaminen - Oivalletaan, että propagandassa esitetään asiat kärjistetysti <p>Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisuus (L2)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oman kotiseudun kulttuurin arvostaminen <p>Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kehitetään vuorovaikutustaitoja ja oman mielipiteen ilmaisun taitoja <p>Monilukutaito (L4)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Monipuolisten tietolähteiden (tekstit ja kuvat) hyödyntäminen opiskelutilanteissa <p>Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tvt-taitojen ja tiedonhakutaitojen hyödyntäminen oppituntien aikana.
	<p>T3 auttaa oppilasta ymmärtämään, että historiallista tietoa voidaan tulkita eri tavoin</p>	<p>S1: Teollisuusyhteiskunnan synty ja kehitys</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tutustutaan teollistumiseen liittyvien aatesuuntausten (kapitalismi ja sosialismi) keskeisiin erityispiirteisiin <p>S3: Suomea luodaan, rakennetaan ja puolustetaan</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tutustutaan sääty- ja luokkayhteiskunnan ihmisen arkeen ja asemaan. - Perehdytään sortokausien eri poliittisiin suuntauksiin (myöntöväisyysuuntaus/perustuslailliset/aktivistit). <p>S4: Suurten sotien aika</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tutustutaan sortokausien eri suuntauksiin ja niiden syntyyn. - Perehdytään sisällissodan valkoisten ja punaisten eri näkökantoihin Suomen tilanteesta. 	<ul style="list-style-type: none"> - Kapitalistien ja sosialistien näkökulmat samoihin tapahtumiin - Suomen sisällissodan eri nimitykset, sisällissota Taipalsaarella - Sotapropaganda 	<p>Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kysymysten asettelun taidot, havaintojen tekeminen eri tietolähteistä - Vahvistetaan johtopäätösten tekemistä ristiriitaisista tietolähteistä. - Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisuus (L2) - Omien juurien ja paikallishistorian tuntemisen vahvistaminen <p>Monilukutaito (L4)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Monipuolisten tietolähteiden käyttö tunnitilanteissa sekä eri tiedon esittämistavat (suullinen sekä kirjallinen)

Historian ilmiöiden ymmärtäminen	<p>T4 vahvistaa oppilaan kykyä ymmärtää historiallista aikaa ja siihen liittyviä käsitteitä</p>	<p>S1: Teollisuusyhteiskunnan synty ja kehitys</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tarkastellaan teollistumisen aikaan saamaan muutosta esimerkiksi ihmisten arkielämässä (keksinnöt). <p>S2: Ihmiset muuttavat maailmaa</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tutustutaan 1800-luvulla syntyneisiin aatesuuntauksiin ja niiden kehitykseen. <p>S3: Suomea luodaan, rakennetaan ja puolustetaan</p> <ul style="list-style-type: none"> - Perehdytään autonomian ajan keskeisiin käsitteisiin. - Tutustutaan Suomen poliittisten puolueiden syntytaustaan 1800-luvun lopulla ja 1900-luvun alussa. <p>S4: Suurten sotien aika</p> <ul style="list-style-type: none"> - Perehdytään Suomen itsenäistymiseen ja sen taustatekijöihin. - Perehdytään sisällissodan taustatekijöihin ja seurauksiin. 	<ul style="list-style-type: none"> - Tehdastyöläisten olosuhteiden kehittyminen, esimerkkejä paikallisista tehdasyhteisöistä - Eri aatteet eri aikoina - Puolueiden synty ja kehitys - Sotien syiden ymmärtäminen eri aikoina 	<p>Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kysymyksen asettelutaidot ja vastausten etsiminen, asioiden kriittinen tarkastelu, vuorovaikutussuhteiden ja keskinäisten yhteyksien oivaltaminen <p>Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisuus (L2)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Omien juurten arvostaminen, oma paikka sukupolvien ketjussa <p>Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Omien näkökantojen esittäminen ja vuorovaikutustaitojen kehittäminen
	<p>T5 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisen toimintaan ja päätöksentekoon vaikuttaneita tekijöitä erilaisissa historiallisissa tilanteissa</p>	<p>S1: Teollisuusyhteiskunnan synty ja kehitys</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tutustutaan teollistumisen aikaan saamiin keksintöihin ja niiden vaikutukseen ihmisen arjessa. 1800 -1900-luvuilla. <p>S2: Ihmiset muuttavat maailmaa</p> <ul style="list-style-type: none"> - Perehdytään 1800-luvun aatesuuntausten vaikutuksiin Suomessa ja Euroopassa. <p>S3: Suomea luodaan, rakennetaan ja puolustetaan</p> <ul style="list-style-type: none"> - Perehdytään 1800-luvun sääty-yhteiskunnan muuttamiseen luokkayhteiskunnaksi. <p>S4: Suurten sotien aika</p> <ul style="list-style-type: none"> - Perehdytään Suomen asemaan ensimmäisessä maailmansodassa sekä itsenäistymiskehitykseen <p>S5: Hyvinvointiyhteiskunnan rakentaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tutustutaan 1800-luvun sääty-yhteiskunnan eri säätyjen ihmisen elämään, tasa-arvon kehitykseen ja työläisten oikeuksien parantamiseen. <p>S6: Nykyisen maailmanpolitiikan juuret</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Keksintöjen merkitys, keksintöjen lisääntyminen - Eri aatteet eri aikoina - Keksinnöt, aatteet ja sodat Suomessa - Sotien syyt eri aikoina - Nälkävuosien ja teollistumisen vaikutukset, sisällissodan syyt ja vaikutukset - Aatteiden synty ja muuttuminen, aatteet käytännössä 	<p>Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kysymysten asettelun taidot, havaintojen tekeminen, asioiden väliset yhteydet ja vuorovaikutussuhteet <p>Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisuus (L2)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Omien juurien tunteminen ja arvostaminen <p>Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Omien näkökantojen esittäminen ja vuorovaikutustaitojen kehittäminen <p>Monilukutaito (L4)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Monipuolisten tietolähteiden käyttö <p>Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Työn ja yrittäjyyden merkitys kansalaisen elämässä ja yhteiskunnassa <p>Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7)</p>

	<ul style="list-style-type: none"> - Perehdytään 1800-luvun aatesuuntausten vaikutuksiin maailmanpolitiikassa. 		<ul style="list-style-type: none"> - Mietitään käytännön tekoja, joilla voi itse vaikuttaa muutosten puolesta, harjoitetaan ratkaisukeskeistä ajattelutapaa
<p>T6 auttaa oppilasta arvioimaan erilaisia syitä historiallisille tapahtumille ja ilmiöille</p>	<p>S1: Teollisuusyhteiskunnan synty ja kehitys</p> <ul style="list-style-type: none"> - Perehdytään teollistumisen taustatekijöihin Euroopassa sekä Suomessa. <p>S2: Ihmiset muuttavat maailmaa</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tutustutaan Suomessa 1800–1900-luvulla vaikuttaneisiin merkkihenkilöihin. <p>S3: Suomea luodaan, rakennetaan ja puolustetaan</p> <ul style="list-style-type: none"> - Perehdytään fennomaanien/svekomaanien/sosialistien keskeisiin näkökantoihin ja aate-eroihin <p>S4: Suurten sotien aika</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tutustutaan Suomen sortokausien, itsenäisyyden ja sisällissodan taustatekijöihin <p>S5: Hyvinvointiyhteiskunnan rakentaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tutustutaan 1800-luvun maaseudun ja tehdastyöläisen asemaan ja elämään. <p>S6: Nykyisen maailmanpolitiikan juuret</p> <ul style="list-style-type: none"> - Perehdytään ensimmäisen maailmansodan syntytaustaan sekä sodan syttymiseen vaikuttaneisiin aatesuuntauksiin (imperialismi, nationalismi). 	<ul style="list-style-type: none"> - Keksintöjen merkitys - Aatteiden merkitys - Fennomaanit, svekomaanit ja sosialistit - Sotien syyt - Köyhyyden vaikutukset - Imperialismin aika 	<p>Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vastausten etsiminen ja kysymysten asetelutaidot, asioiden kriittinen tarkastelu, havaintojen tekeminen asioiden keskinäisistä yhteyksistä <p>Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Omien mielipiteiden esittäminen perustellen - Monipuolisten näkökantojen arvioiminen <p>Monilukutaito (L4)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Monipuolisten tietolähteiden hyödyntäminen - Kriittinen lukutaito - Faktan ja mielipiteen erottamisen taito
<p>T7 ohjata oppilasta analysoimaan historiallista muutosta ja jatkuvuutta</p>	<p>S1: Teollisuusyhteiskunnan synty ja kehitys</p> <ul style="list-style-type: none"> - Perehdytään teollistumisen vaikutuksiin 1800-luvun ihmisen arjessa. <p>S2: Ihmiset muuttavat maailmaa</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tutustutaan 1800-luvun keskeisiin aatesuuntauksiin sekä niiden vaikutuksen jatkuvuuteen 1800–1900-luvuilla. <p>S3: Suomea luodaan, rakennetaan ja puolustetaan</p> <ul style="list-style-type: none"> - Perehdytään luokkayhteiskunnan syntyyn 1800-luvulla sekä esimerkiksi porvariston ja työläisten oloihin. Verrataan ihmisen arkea ja asemaa menneisyydessä sekä nykyisin. <p>S4: Suurten sotien aika</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Keksintöjen vaikutus eri ihmisiin - Aatteiden vaikutus muutoksiin - Fennomaanit, svekomaanit ja sosialistit Suomen rakentajina - Sotien syyt, sodat ja rauhaan palaaminen - Köyhyyden vaikutukset ja köyhyyden vähentämien - Imperialismin syyt ja seuraukset 	<p>Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kysymysten asettelun taidot, havaintojen tekeminen, asioiden väliset yhteydet ja vuorovaikutussuhteet - Tiedon hakeminen monipuolisesti - Uuden tiedon ja näkemyksen rakentaminen <p>Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oman kulttuurin arvostaminen <p>Monilukutaito (L4)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Monipuolisten tietolähteiden käyttö, tiedon soveltuvuuden arvioiminen

		<ul style="list-style-type: none"> - Tutustutaan ensimmäisen maailmansodan taustatekijöihin sekä kansainvälisten konfliktien syntyyn. <p>S5: Hyvinvointiyhteiskunnan rakentaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> - Perehdytään köyhän asemaan 1800- ja 1900-luvuilla. <p>S6: Nykyisen maailmanpolitiikan juuret</p> <ul style="list-style-type: none"> - Perehdytään kansainvälisten konfliktien poliittisiin tekijöihin ja aatesuuntausten vaikutuksiin maailmanpolitiikassa. 		
Historiallisen tiedon käyttäminen	T8 kannustaa oppilasta tulkintojen tekemiseen	<p>S1: Teollisuusyhteiskunnan synty ja kehitys</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tutustutaan kapitalistien, liberalistien ja sosialistien erilaisiin näkemyksiin taloudesta. <p>S2: Ihmiset muuttavat maailmaa</p> <ul style="list-style-type: none"> - Pohditaan eri aatesuuntausten vaikutusta 1800–1900-luvun Euroopassa ja Suomessa. <p>S3: Suomea luodaan, rakennetaan ja puolustetaan</p> <ul style="list-style-type: none"> - Verrataan kansalaisen asemaan toisiinsa 1800–1900-luvuilla. - Tutustutaan 1800-luvun eri hallitsijoiden hallintokausiin Suomessa. <p>S4: Suurten sotien aika</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tutustutaan Suomen sodasta ja ensimmäisestä maailmansodasta tehtyihin tulkintoihin. - Verrataan eri sodista tehtyjä tulkintoja toisiinsa. <p>S5: Hyvinvointiyhteiskunnan rakentaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> - Verrataan köyhän ja rikkaan asemaa 1800- ja 1900-luvuilla. <p>S6: Nykyisen maailmanpolitiikan juuret</p> <ul style="list-style-type: none"> - Verrataan 1800-luvulla syntyneiden aatteiden vaikutusta nykypäivän konfliktitilanteisiin. 	<ul style="list-style-type: none"> - Kapitalistien ja sosialistien eri näkökulmat - Aatteiden suhde todellisuuteen - Aatteiden vaikutus Suomessa - Sotapropaganda ja todellisuus - Sosialistien ja kommunistien vaikutus - Imperialismin vaikutus 	<p>Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Havaintojen tekeminen - Tiedon hakeminen monipuolisesti - Uuden tiedon jäsentäminen - Päätelytaitojen ja johtopäätösten vahvistaminen - Kannustaminen perusteltuun argumentointiin <p>Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oman maan historian arvostaminen - Muiden maiden ihmisten kohtaaminen arvostavasti <p>Monilukutaito (L4)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tiedon tuottaminen, tulkinta ja välittäminen - Vahvistetaan kuvanlukutaitoa - Vahvistetaan faktan ja fiktion lukutaitoa
	T9 ohjata oppilasta selittämään ihmisen toiminnan tarkoituksia	<p>S2: Ihmiset muuttavat maailmaa</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vahvistetaan historiallisen syy- ja seuraussuhteen ymmärtämistä 1800- ja 1900-luvun Suomen ja maailmanhistoriassa. - Tutustutaan merkittäviin 1800-luvun aatesuuntauksiin. <p>S3: Suomea luodaan, rakennetaan ja puolustetaan</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Aatteiden ymmärtäminen eri aikoina - Eduskuntauudistus ja itsenäistymiskehitys - Sodan ja rauhan syyt 	<p>Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Havaintojen tekeminen - Kysymyksen asettelun taidot, asioiden välisten yhteyksien oivaltaminen - Ongelmaratkaisutaidot, argumentointi, päättely ja johtopäätösten tekeminen

		<ul style="list-style-type: none"> - Selvennetään 1800-luvun sääty-yhteiskunnassa toimivan alamaisen asemaa. - Tutustutaan kansalaisyhteiskunnan syntyyn ja kehitykseen 1800- ja 1900-luvuilla. - Pohditaan eduskuntauudistuksen merkitystä tasa-arvon kannalta. <p>S4: Suurten sotien aika</p> <ul style="list-style-type: none"> - Pohditaan jääkäri liikkeen syntyä, sisällissodan eri osapuolten asemaa. 		<p>Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisuus (L2)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Omien juurien tunteminen ja arvostaminen - Toisen ihmisryhmän kunnioitus <p>Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kannustetaan ottamaan vastuu itsestä ja ottamaan huomioon myös toiset - Omien valintojen perustelutaitojen vahvistaminen <p>Monilukutaito (L4)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tiedon tuottaminen, tulkitseminen ja johtopäätösten tekeminen - Vahvistetaan monipuolisten tietolähteiden käyttöä <p>Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Luodaan edellytyksiä historiallisesta tiedosta kiinnostumiselle
<p>T10 ohjata oppilasta selittämään, miksi historiallista tietoa voidaan tulkita ja käyttää eri tavoin eri tilanteissa ja arvioimaan kriittisesti tulkintojen luotettavuutta</p>	<p>S2: Ihmiset muuttavat maailmaa</p> <ul style="list-style-type: none"> - Verrataan autonomian ajan hallitsijoiden kausia toisiinsa. - Pohditaan 1800-luvun aatesuuntausten vaikutusta politiikkaan. <p>S3: Suomea luodaan, rakennetaan ja puolustetaan</p> <ul style="list-style-type: none"> - Pohditaan esimerkiksi sortokausien eri linjausten (myöntöväisyyksilinjalaiset/perustuslailliset/aktivistit) kannattajien näkemyseroja. - Tutustutaan sortokausien ja itsenäisyyden ajan tietolähteisiin. <p>S6: Nykyisen maailmanpolitiikan juuret</p> <ul style="list-style-type: none"> - Pohditaan imperialismin vaikutuksia eri maanosissa. - Verrataan orjan asemaa 1800–2000-luvuilla toisiinsa. 	<ul style="list-style-type: none"> - Historia vallankäyttäjien palveluksessa - Autonomian ja sortokausien eri merkitykset Venäjällä ja Suomessa - Orjuuden ja imperialismin historiallinen ymmärrys 		<p>Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kysymyksen asettelun taidot, havaintojen tekeminen, asioiden väliset yhteydet ja vuorovaikutussuhteet - Tiedon hakeminen monipuolisesti - Argumentointi, päättely ja johtopäätökset <p>Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisuus (L2)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vahvistetaan argumentointitaitoja <p>Monilukutaito (L4)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tiedon tuottaminen, tulkinta ja välittäminen - Monipuoliset tietolähteet ja tiedon esittämisen tavat <p>Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tvt- taitojen käytön harjoittelu - Harjoitellaan lähdekriittisyyttä

<p>T11 harjaannuttaa oppilasta käyttämään erilaisia lähteitä, vertailemaan niitä ja muodostamaan oman perustellun tulkintansa niiden pohjalta</p>	<p>S1: Teollisuusyhteiskunnan synty ja kehitys</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tutustutaan ja verrataan työläisten asemaan 1800- ja 1900-luvun Suomessa ja Euroopassa <p>S2: Ihmiset muuttavat maailmaa</p> <ul style="list-style-type: none"> - Pohditaan eri aatesuuntausten (esim. sosialisti, liberalisti, nationalisti, konservatiivi) kannattajien näkökantojen eroja historiallisessa tapahtumassa. 	<ul style="list-style-type: none"> - Erilaiset kuvaukset tehtaiden todellisuudesta ja kaupungistumisesta - Eri aatteiden edustajien näkemykset 	<p>Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tiedon hakeminen monipuolisesti - Uuden tiedon ja näkemyksen rakentaminen - Ongelmaratkaisu, argumentointi, päättely ja johtopäätökset <p>Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisuus (L2)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vahvistetaan argumentaatiotaitoja <p>Monilukutaito (L4)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Monipuoliset tietolähteet, tiedon soveltavuuden arvioiminen <p>Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vahvistetaan tv-taitoja tiedonhaussa - Tiedon kriittinen arvioiminen
<p>T12 ohjata oppilasta arvioimaan tulevaisuuden vaihtoehtoja historiatietämyksensä avulla</p>	<p>S1: Teollisuusyhteiskunnan synty ja kehitys</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tutustutaan teknologian kehitykseen ja keksintöjen vaikutukseen ihmisen elämässä 1800- ja 1900-luvuilla. - Pohditaan keksintöjen vaikutusta ihmisen arjessa. <p>S2: Ihmiset muuttavat maailmaa</p> <ul style="list-style-type: none"> - Syvennetään ymmärrystä demokratian, tasa-arvon ja kansalaisyhteiskunnan kehityksestä. <p>S6: Nykyisen maailmanpolitiikan juuret</p> <ul style="list-style-type: none"> - Pohditaan maailmanpolitiikan ajankohtaisten aiheiden historiallisia taustoja. 	<ul style="list-style-type: none"> - Teknologian menneisyys, nykyisyys ja tulevaisuus - Demokratian haasteet ja jatkuvuus - Maailmanpolitiikan historialliset voimatekijät 	<p>Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Havaintojen tekeminen - Asioiden yhteyksien ja vuorovaikutussuhteiden oivaltaminen - Tiedon hakeminen monipuolisesti <p>Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisuus (L2)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vahvistetaan argumentointitaitoja <p>Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vastuun ottaminen itsestä ja toisista - Omat valinnat tulevaisuuden kannalta <p>Monilukutaito (L4)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Monipuoliset tietolähteet - Vahvistetaan tiedon tuottamista, tulkittaa ja välittämistä <p>Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tv-taitojen kehittäminen - Kannustetaan oma-aloitteiseen tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen <p>Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Johtopäätösten tekeminen

				<ul style="list-style-type: none">- Vahvistetaan työelämätaitoja globaalissa maailmassa- Työn ja yrittäjyyden merkitys elämässä ja yhteiskunnassa <p>Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen (L7)</p> <ul style="list-style-type: none">- Mietitään käytännön tekoja, joilla voi itse vaikuttaa myönteisten muutosten puolesta- Kiinnostus globaalin maailman ja teknologian asioita kohtaan
--	--	--	--	---

HISTORIA 8.Ik

Tavoitteiden rakenne: opettajan toiminta + oppilaan toiminta + asiat tai ilmiöt, joiden parissa työskennellään

Opetuksen tavoitteet		Tavoitetarkennukset	Sisältötarkennukset ja paikalliset painotukset	Laaja-alainen osaaminen
Merkitys, arvot ja asenteet	T1 ohjata oppilasta kiinnostumaan syvämmän historian tiedonalana ja identiteettiä rakentavana oppiaineena	<p>S1: Teollisuusyhteiskunnan synty ja kehitys</p> <ul style="list-style-type: none"> - Perehdytään 1900-luvun teollistuvien valtioiden kehitykseen ja kansalaisen asemaan näissä valtioissa. - Tutustutaan esimerkiksi tekniikan kehityksen vaihteluihin ihmisen arjessa 1900–2000-luvulla. <p>S2: Ihmiset muuttavat maailmaa</p> <ul style="list-style-type: none"> - Perehdytään 1900-luvun merkkihenkilöihin (esim. vapaustaistelijoihin, toisinajattelijoihin ja poliitikkoihin). <p>S3: Suomea luodaan, rakennetaan ja puolustetaan</p> <ul style="list-style-type: none"> - Perehdytään Suomen rooliin 1900-luvun maailmanpolitiikassa. <p>S4: Suurten sotien aika</p> <ul style="list-style-type: none"> - Perehdytään Suomen rooliin toisessa maailmansodassa (Talvisota, Jatkosota, Lapin sota). <p>S5: Hyvinvointiyhteiskunnan rakentaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tutustutaan Suomen kehitykseen hyvinvointivalttioksi toisen maailmansodan jälkeen. <p>S6: Nykyisen maailmanpolitiikan juuret</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tarkastellaan teollisuusmaiden ja kehitysmaiden välistä kehitystä 1900-luvulla. 	<ul style="list-style-type: none"> - Tekniikan kuten tietotekniikan kehitys - Merkkihenkilöt - Suomen sodat - Sodat maailmalla - Koulutuksen kehittymisen - Kehittyneet ja kehittyvät maat 	<p>Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kysymysten asettelu taito, havaintojen tekeminen, asioiden väliset yhteydet ja vuorovaikutussuhteet - Tiedon hakeminen monipuolisesti <p>Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Omien juurien tunteminen ja arvostaminen <p>Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ihmisten tekemät valinnat <p>Monilukutaito (L4)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Monipuoliset tietolähteet ja tiedon esittämisen tavat <p>Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kannustetaan oma-aloitteelliseen tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen <p>Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Projektitöiden teko - Johtopäätösten tekeminen - Työnteon merkitys yhteiskunnan kannalta <p>Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Mietitään käytännön tekoja, joilla voi itse vaikuttaa myönteisten muutosten puolesta

Tiedon hankkiminen menneisyydestä	<p>T2 aktivoida oppilasta hankkimaan historiallista tietoa sekä arvioimaan tiedonlähteiden luotettavuutta</p>	<p>S3: Suomea luodaan, rakennetaan ja puolustetaan</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tutustutaan 1900-luvun historialliseen lähteisiin ja verrataan niitä toisiinsa. - Pohditaan tietolähteen sisältöä ja verrataan erilaisia tulkintoja toisiinsa. - S4: Suurten sotien aika - Perehdytään toisen maailmansodan aikaisiin propagandalähteisiin. - Pohditaan eri diktatuurien tuottamaan propagandaa. 	<ul style="list-style-type: none"> - Sotapropaganda - Propaganda ja diktaattorit 	<p>Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Havaintojen teko eri tietolähteistä ja asioiden välisten yhteyksien oivaltaminen - Oivalletaan, että propagandassa asiat esitetään kärjistetysti - Tiedon hakeminen monipuolisesti <p>Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vahvistetaan argumentaatiotaitoa - Vahvistetaan keskustelutaitoja <p>Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kehitetään kriittistä lukutaitoa <p>Monilukutaito (L4)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Monipuolisten lähteiden käyttö (tekstit/kuvat) <p>Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kehitetään tv-taitoja - Kehitetään tiedonhakutaitoja
	<p>T3 auttaa oppilasta ymmärtämään, että historiallista tietoa voidaan tulkita eri tavoin</p>	<p>S4: Suurten sotien aika</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tutustutaan 1930-luvun Hitlerin Saksan tilanteeseen ja juutalaisvainoihin. <p>S6: Nykyisen maailmanpolitiikan juuret</p> <ul style="list-style-type: none"> - Perehdytään demokratiasta ja globalisaatiosta käytävään keskusteluun 1900–2000-luvuilla. 	<ul style="list-style-type: none"> - Juutalaisvainot - Länsimainen ajattelu-tapa ja sen kritiikki 	<p>Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kysymysten asettelun taidot, johtopäätösten tekeminen, asioiden väliset yhteydet ja vuorovaikutussuhteet - Tiedon hakeminen monipuolisesti <p>Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Toisen asemaan asettuminen - Vahvistetaan empatiakykyä <p>Monilukutaito (L4)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Monipuolisten tietolähteiden käyttö - Vahvistetaan kuvalukutaitoa ja tekstinlukutaitoa - Tiedon tuottamisen ja tulkitsemisen taito

Historian ilmiöiden ymmärtäminen	<p>T4 vahvistaa oppilaan kykyä ymmärtää historiallista aikaa ja siihen liittyviä käsitteitä</p>	<p>S3: Suomea luodaan, rakennetaan ja puolustetaan</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tutustutaan 1920–1930-luvun Suomen kahtiajakkoon. - Perehdytään demokratian ja diktatuurin peruskäsitteisiin 1900-luvulla. <p>S4: Suurten sotien aika</p> <ul style="list-style-type: none"> - Perehdytään toiseen maailmansotaan. <p>S5: Hyvinvointiyhteiskunnan rakentaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> - Selvennetään hyvinvointivaltion keskeisiä käsitteitä ja perusteita. <p>S6: Nykyisen maailmanpolitiikan juuret</p> <ul style="list-style-type: none"> - Syvennetään tietoa globalisaatiosta 1900- ja 2000-luvulla. 	<ul style="list-style-type: none"> - Aatteet Suomessa - Demokratiat ja diktatuurit sodassa - Hyvinvointiyhteiskunnan kehittyminen - Globalisaatio 	<p>Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Havainnointi, asioiden välisten yhteyksien ja vuorovaikutuksen oivaltaminen - Tiedon hakeminen monipuolisesti <p>Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Omien juurien arvostaminen, oma paikka sukupolvien ketjussa - Argumentaatiokyvyn vahvistaminen <p>Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Omien näkökantojen esittäminen ja vuorovaikutustaitojen kehittäminen
	<p>T5 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisen toimintaan ja päätöksentekoon vaikuttaneita tekijöitä erilaisissa historiallisissa tilanteissa</p>	<p>S2: Ihmiset muuttavat maailmaa</p> <ul style="list-style-type: none"> - Perehdytään YK:n syntytaustaan. <p>S3: Suomea luodaan, rakennetaan ja puolustetaan</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tutustutaan Suomen tilanteeseen ns. ”Kylmän sodan aikana”. <p>S4: Suurten sotien aika</p> <ul style="list-style-type: none"> - Perehdytään Suomen rooliin toisessa maailmansodassa. <p>S6: Nykyisen maailmanpolitiikan juuret</p> <ul style="list-style-type: none"> - Perehdytään YK:n syntytaustaan toisen maailmansodan jälkeen - Tutustutaan ns. ”Kylmän sodan” osapuolten (Neuvostoliitto ja Yhdysvallat) näkökantoihin kansainvälisissä konflikteissa. 	<ul style="list-style-type: none"> - Kylmän sodan toimijat ja kansainväliset kriisit - Toinen maailmansota Suomessa, taipalsaarelaisia kokemuksia - Toinen maailmansota - YK:n synty 	<p>Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Havainnointi, päättely, asioiden kriittinen tarkastelu ja johtopäätösten teko - Vastausten etsiminen ja johtopäätösten esittäminen - Tiedon hakeminen monipuolisesti <p>Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Perustellun näkemyksen esittäminen - Toisen osapuolen näkökantojen ymmärtäminen <p>Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Omien näkökantojen esittäminen - Vuorovaikutustaitojen kehittäminen <p>Monilukutaito (L4)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Monipuolisten tietolähteiden käyttö - Vahvistetaan kuvanlukutaitoa <p>Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ongelmanratkaisutaitojen vahvistaminen <p>Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Luodaan edellytyksiä ymmärtää ihmisen toimintaa erilaisissa tilanteissa

<p>T6 auttaa oppilasta arvioimaan erilaisia syitä historiallisille tapahtumille ja ilmiöille</p>	<p>S2: Ihmiset muuttavat maailmaa</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tutustutaan 1900–2000-luvulla eläneisiin merkkihenkilöihin. <p>S3: Suomea luodaan, rakennetaan ja puolustetaan</p> <ul style="list-style-type: none"> - Pehdytään 1900-luvun Suomen keskeisiin poliittisiin päättäjiin ja tapahtumiin. <p>S4: Suurten sotien aika</p> <ul style="list-style-type: none"> - Pehdytään Suomen tilanteeseen toisen maailmansodan eri vaiheissa. <p>S5: Hyvinvointiyhteiskunnan rakentaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tutustutaan hyvinvointivaltion luomiseen toisen maailmansodan jälkeen. <p>S6: Nykyisen maailmanpolitiikan juuret</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tutustutaan ”Kylmän sodan” vaikutuksiin maailmassa ja Suomessa. 	<ul style="list-style-type: none"> - Merkkihenkilöiden vaikutus - Merkkihenkilöiden vaikutus Suomessa - Sotien osapuolten motiivit - Pohjoismaisen hyvinvointivaltion kehitys - Kylmän sodan juuret ja vaikutukset 	<p>Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vastausten etsiminen ja kysymysten asettelutaidot, asioiden kriittinen tarkastelu, havaintojen tekeminen asioiden keskinäisistä yhteyksistä <p>Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Omien mielipiteiden esittäminen perustellen <p>Monilukutaito (L4)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Monipuolisten lähteiden hyödyntäminen - Tiedon tuottaminen, tulkinta ja välittäminen - Medialukutaidon kehittäminen
<p>T7 ohjata oppilasta analysoimaan historiallista muutosta ja jatkuvuutta</p>	<p>S1: Teollisuusyhteiskunnan synty ja kehitys</p> <ul style="list-style-type: none"> - Pehdytään 1900-luvun teknologian kehitykseen ihmisen arjessa. <p>S3: Suomea luodaan, rakennetaan ja puolustetaan</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tarkastellaan Suomen asemaa maailmanpolitiikassa toisen maailmansodan jälkeen. <p>S4: Suurten sotien aika</p> <ul style="list-style-type: none"> - Verrataan toisen maailmansodan tilannetta aiempiin sotiin. <p>S6: Nykyisen maailmanpolitiikan juuret</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tarkastellaan teollisten ja kehitysmaiden eroja 1900- ja 2000-luvulla. - Syvennetään tietoutta globalisaation vaikutuksista rikkaissa maissa sekä köyhissä maissa. 	<ul style="list-style-type: none"> - Tekniikan kuten tietoviestintätekniikan kehitys ja vaikutus - Suomen ulkopoliittinen asema 1900-luvulla - Sodan historian muuttajina - Teollisuusmaat ja kehitysmaat 	<p>Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kysymysten asettelutaidot, havaintojen tekeminen, asioiden väliset yhteydet ja vuorovaikutussuhteet - Tiedon hakeminen monipuolisesti - Uuden tiedon ja näkemyksen rakentaminen <p>Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Asioiden kriittinen tarkastelu, vuorovaikutussuhteiden ja keskinäisten yhteyksien oivaltaminen - Omien näkemysten esittäminen perustellen <p>Monilukutaito (L4)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Monipuolisten tietolähteiden käyttö - Kriittinen lukutaito - Faktan ja mielipiteen erottaminen toisistaan - Vahvistetaan kuvanlukutaitoa

Historiallisen tiedon käyttäminen	<p>T8 kannustaa oppilasta tulkintojen tekemiseen</p>	<p>S4: Suurten sotien aika</p> <ul style="list-style-type: none"> - Perehdytään toisen maailmansodan syntytaustaan sekä seurauksiin Suomen ja Euroopan kannalta. - S6: Nykyisen maailmanpolitiikan juuret - Verrataan ns. "Kylmän sodan" osapuolten näkemysten eroja toisiinsa. - Pohditaan "Kylmän sodan" jälkeisen maailman haasteita. 	<ul style="list-style-type: none"> - Toisen maailmansodan tulkinnat - Kylmän sodan tulkinnat 	<p>Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Havaintojen tekeminen - Tiedon hakeminen monipuolisesti - Uuden tiedon jäsentäminen - Päätelytaitojen ja johtopäätösten vahvistaminen - Kannustaminen perusteltuun argumentointiin <p>Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oman maan historian arvostaminen - Muiden maiden ihmisten kohtaaminen arvostavasti <p>Monilukutaito (L4)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tiedon tuottaminen, tulkinta ja välittäminen - Vahvistetaan kuvanlukutaitoa - Vahvistetaan faktan ja fiktion lukutaitoa ja erottamista toisistaan
	<p>T9 ohjata oppilasta selittämään ihmisen toiminnan tarkoitusperä</p>	<p>S3: Suomea luodaan, rakennetaan ja puolustetaan</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tutustutaan 1920–1930-luvun Suomen tapahtumiin. <p>S4: Suurten sotien aika</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tutustutaan toisen maailmansodan tapahtumiin Suomessa ja Euroopassa. <p>S5: Hyvinvointiyhteiskunnan rakentaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> - Perehdytään suomalaisen hyvinvointivaltion luomiseen toisen maailmansodan jälkeen. <p>S6: Nykyisen maailmanpolitiikan juuret</p> <ul style="list-style-type: none"> - Pohditaan ns. "Kylmän sodan kriisejä ja niiden taustalla olevia poliittisia aatteita. 	<ul style="list-style-type: none"> - Itsenäisen Suomen kehitys - Kylmän sodan kriisit, sodat ja osapuolet - Hyvinvoinnin jakamisen syyt - Kylmän sodan strategiat 	<p>Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kysymysten asetteluun taidot, asioiden välisten yhteyksien oivaltaminen - Ongelmanratkaisutaidot, argumentointi, päätely ja johtopäätösten tekeminen <p>Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Omien juurien tunteminen ja arvostaminen - Toisen ihmisen kunnioittaminen <p>Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kannustetaan ottamaan vastuu itsestä ja ottamaan huomioon myös toiset - Omien valintojen perusteleminen <p>Monilukutaito (L4)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tiedon tuottaminen, tulkitseminen ja johtopäätösten tekeminen - Vahvistetaan monipuolisten tietolähteiden käyttöä

			Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen (L7) <ul style="list-style-type: none"> - Luodaan edellytyksiä ihmisen toiminnan ymmärtämiselle - Luodaan edellytyksiä kestävän tulevaisuuden rakentamiselle
T10 ohjata oppilasta selittämään, miksi historiallista tietoa voidaan tulkita ja käyttää eri tavoin eri tilanteissa ja arvioidaan kriittisesti tulkintojen luotettavuutta	<p>S3: Suomea luodaan, rakennetaan ja puolustetaan</p> <ul style="list-style-type: none"> - Verrataan sisällissodan eri osapuolten näkemyseroja toisiinsa. <p>S4: Suurten sotien aika</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tutustutaan toisen maailmansodan taustatekijöihin ja sodan syntyyn. <p>S6: Nykyisen maailmanpolitiikan juuret</p> <ul style="list-style-type: none"> - Perehdytään kansainvälisten konfliktien poliittisiin tekijöihin ja eri aatesuuntausten vaikutuksiin maailmanpolitiikassa. 	<ul style="list-style-type: none"> - Sisällissodan nimitykset, propagandan vaikutukset - Aatteiden merkitys sodassa - Vallitsevan aatemaailman juuret ja haastajat 	<p>Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kysymyksen asettelu taidot, havaintojen tekeminen, asioiden väliset yhteydet ja vuorovaikutustaidot - Tiedon hakeminen monipuolisesti - Argumentointi, päättely ja johtopäätökset <p>Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vahvistetaan argumentointitaitoja <p>Monilukutaito (L4)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tiedon tuottaminen, tulkinta ja välittäminen - Monipuoliset tietolähteet ja tiedon esittämisen tavat <p>Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tvt- taitojen käytön harjoittelu - Harjoitellaan lähdekriittisyyttä
T11 harjaannuttaa oppilasta käyttämään erilaisia lähteitä, vertailemaan niitä ja muodostamaan oman perustellun tulkintansa niiden pohjalta	<p>S4: Suurten sotien aika</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tutustutaan toisen maailmansodan eri osapuolten tuottamaan lähdeaineistoon. - Vertaillaan sodan osapuolen näkemyksiä toisiinsa (esim. rintamasotilaan päiväkirja). <p>S6: Nykyisen maailmanpolitiikan juuret</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tutustutaan ns. ”Kylmän sodan” osapuolten tuottamaan lähdeaineistoon. - Vertaillaan historiallisen tapahtuman kahden osapuolen näkemyksiä toisiinsa. 	<ul style="list-style-type: none"> - Toisen maailmansodan näkökulmat - Kylmän sodan näkökulmat 	<p>Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tiedon hakeminen monipuolisesti - Uuden tiedon ja näkemyksen rakentaminen - Ongelmanratkaisu, päättely, johtopäätökset ja argumentointi <p>Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vahvistetaan argumentointitaitoja <p>Monilukutaito (L4)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Monipuoliset tietolähteet, tiedon soveltuvuuden arvioiminen - Vahvistetaan kuvanlukutaitoa <p>Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vahvistetaan tvt-taitoja tiedonhaussa - Tiedon kriittinen arvioiminen

	<p>T12 ohjata oppilasta arvioimaan tulevaisuuden vaihtoehtoja historiatietämyksensä avulla</p>	<p>S5: Hyvinvointiyhteiskunnan rakentaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> - Pohditaan hyvinvointivaltion perusteita ja tulevaisuutta globaalissa maailmassa. <p>S6: Nykyisen maailmanpolitiikan juuret</p> <ul style="list-style-type: none"> - Pohditaan maailmanpolitiikan ajankohtaisten aiheiden historiallisia taustoja. 	<ul style="list-style-type: none"> - Hyvinvointivaltion tulevaisuuden näköalat - Kansainväliset kriisit ja niiden ratkaisuvaihtoehdot 	<p>Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Havaintojen tekeminen - Asioiden yhteyksien ja vuorovaikutussuhteiden oivaltaminen - Tiedon hakeminen monipuolisesti <p>Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vahvistetaan argumentointitaitoja <p>Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vastuun ottaminen itsestä ja muiden hyvinvoinnista - Omat valinnat tulevaisuuden kannalta <p>Monilukutaito (L4)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Monipuoliset tietolähteet - Vahvistetaan tiedon tuottamista, tulkintaa ja välittämistä <p>Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tvt-taitojen kehittäminen <p>Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Johtopäätösten tekeminen - Vahvistetaan työelämätaitoa globaalissa maailmassa - Työn ja yrittäjyyden merkitys yhteiskunnassa <p>Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen (L7)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Mietitään käytännön tekoja, joilla voi itse vaikuttaa myönteisesti muutosten puolesta - Kiinnostus globaalin maailman ja teknologian asioita kohtaan.
--	---	--	---	---

Historian oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokalla 7–9

”Ajankohtaisten tapahtumien historiallisia juuria tarkastelemalla liitetään opiskeltavat sisällöt

Oppiaineiden tavoitteiden kannalta keskeistä on korostaa tutkimuksellisia työtapoja, esimerkiksi erilaisten ikätasolle sopivien ensi- ja toisen käden lähteiden tutkimista sekä avoimien oppimisympäristöjen käyttöä historiallisissa tutkimustehtävissä. Tavoitteena on kannustaa oppilaita omien tulkintojen tekemiseen ja eriävien tulkintojen arvioimiseen.

Oppilaita innostetaan hankkimaan tietoa koulun ulkopuolisesta historiakulttuurista, kuten peleistä, elokuvista ja kirjallisuudesta, sekä kehittämään historiallisen ajattelun taitojaan ja kriittistä arviointikykyään niiden avulla.” (OPS 2014, 416.)

Tutustutaan paikallisiin historiallisiin elinkeinoihin ja niistä jääneisiin ensi- ja toisen käden lähteisiin. Hyödynnetään mahdollisuuksien rajoissa paikallisia museoita sekä virtuaalisia lähteitä. Tutkimuksellisenä työtapana hyödynnetään mm. haastatteluja sekä projektityöskentelyä yksin ja ryhmässä.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki historiassa vuosiluokilla 7–9

”Historian opiskelussa rohkaistaan monipuoliseen havainnointiin, kommunikointiin, tekstin ja puheen tuottamiseen ja tulkintaan sekä draaman ja kuvallisen ilmaisun käyttöön. Tarvittaessa erilaisten tekstien ymmärtämiseen ohjataan yksinkertaistamalla tekstejä ja avaamalla tekstissä käytettyjä käsitteitä.

Jotkut historianopetuksessa käytetyt käsitteet (esimerkiksi yhteiskunta ja demokratia) ovat sellaisia, joiden ymmärtämistä syvennetään koko peruskoulun ajan oppilaan siirryessä konkreettisesta ajattelusta käsitteelliseen ajatteluun.” (OPS 2014, 417.)

[Oppilasta kannustetaan huomaamaan historiallinen muutos paikallisesti ja maailmanlaajuisesti. Historiallisia ilmiöitä lähestytään sekä yksilö- että ryhmätyöskentelyn keinoin erilaisissa oppimisympäristöissä. Tuetaan oppilaan vuorovaikutustaitoja saavutettujen oppimistulosten esittämisessä hänen omista lähtökohdistaan lähtien.](#)

Oppilaan oppimisen arviointi historiassa vuosiluokilla 7–9

Historian opetuksessa palautteella pyritään rohkaisemaan oppilaita omiin tulkintoihin ja näkemystensä argumentointiin. Kirjallisten tehtävien ohella arvioinnissa on otettava huomioon oppilaiden monimuotoiset työskentelyn ja osaamisen osoittamisen tavat. Sisältöjen muistamisen sijasta arvioinnissa kiinnitetään huomiota tiedon soveltamiseen ja historiallisen ajattelun hallintaan.

Päätösarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona historian opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päätösarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut historian oppimäärän tavoitteet. Päätösarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt historian tavoitteet ja niihin liittyvät päätösarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päätösarvosana on historian tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet tietyn arvosanan mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai

heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy historian päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Merkitys, arvot ja asenteet							
T1 vahvistaa oppilaan kiinnostusta historiasta tiedonalana ja identiteettiä rakentavana oppiaineena	S1–S6	Oppilas kiinnostuu historiasta tiedonalana ja sen merkityksestä identiteetille.		<i>Ei käytetä arvosanan muodostumisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.</i>			
Tiedon hankkiminen menneisyydestä							
T2 aktivoida oppilasta hankkimaan historiallista tietoa sekä arvioimaan tiedonlähteiden T3 auttaa oppilasta ymmärtämään, että historiallista tietoa luotettavuutta voidaan tulkita eri tavoin	S1–S6	Oppilas oppii hankkimaan historiallista tietoa ja arvioimaan tiedonlähteiden luotettavuutta sekä ymmärtämään, että historiallista tietoa voi tulkita eri tavoin.	Historiatiedon hankkiminen ja lähteiden tulkinnallisuuden ymmärtäminen	Oppilas löytää ohjautusti historian tapahtumaan tai ilmiöön liittyvää informaatiota hänelle annetusta lähteestä. Oppilas tunnistaa opettajan ohjaamana, että samasta ilmiöstä tai lähteestä esiintyy erilaisia tulkintoja.	Oppilas hankkii historian tapahtumaan tai ilmiöön liittyvää tietoa erilaisista lähteistä sekä tunnistaa lähteiden luotettavuudessa sekä esityksissä tulkinnoissa eroja.	Oppilas hankkii historian tapahtumaan tai ilmiöön liittyvää tietoa erilaisista lähteistä sekä erotelee vähemmän ja enemmän luotettavia lähteitä ja tulkintoja toisistaan.	Oppilas käyttää erilaisia lähteitä erottaa tutkittavaan ilmiöön liittyvät lähteet muista lähteistä. Oppilas selittää, miten samoista lähteistä voi saada erilaisia tulkintoja ja arvioi tulkintojen mahdollisia puutteita.

Historian ilmiöiden ymmärtäminen

T4 vahvistaa oppilaan kykyä ymmärtää historiallista aikaa ja siihen liittyviä käsitteitä	S1–S6	Oppilas oppii ymmärtämään historiallista aikaa ja siihen liittyviä käsitteitä.	Kronologian ymmärtäminen	Oppilas tunnistaa historian keskeisiä sisällöllisiä käsitteitä ja pystyy opettajan ohjaamana suhteuttamaan ne ajallisesti toisiinsa.	Oppilas muistaa menneisyyteen liittyviä keskeisiä sisällöllisiä käsitteitä ja antaa joi-tain esimerkkejä tarkasteltavana olevalle historialliselle ajanjaksolle ominaisista piir-teistä.	Oppilas käyttää menneisyyteen liittyviä keskeisiä sisällöllisiä käsitteitä ja kuvaa tarkasteltavana olevalle historialliselle ajanjaksolle ominaisia piirteitä.	Oppilas jäsentää historiallisten tapahtumien, ilmiöiden ja ajanjaksojen aikajärjestyksen ja ajallisia yhteyksiä. Oppilas käyttää aikaan liittyviä käsitteitä ja erittelee historian keskeisiin ajanjaksoihin liittyviä tapahtumia, henkilöitä ja ilmiöitä.
T5 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisen toimintaan ja päätöksentekoon vaikuttaneita tekijöitä erilaisissa historiallisissa tilanteissa	S1–S6	Oppilas oppii ymmärtämään ihmisen toimintaa ja päätöksentekoon vaikuttaneita tekijöitä erilaisissa historiallisissa tilanteissa.	Historiallinen empatia	Oppilas tunnistaa, että ihmisillä on ollut erilaisia motiiveja toiminnalleen.	Oppilas tunnistaa, miten ihmisten sosiaalinen ja yhteiskunnallinen asema vaikuttavat heidän tekojensa motiiveihin.	Oppilas tulkitsee ihmisten toiminnan tarkoituksperiä ja erittelee, miten ihmisten sosiaalinen ja yhteiskunnallinen asema tai historiallinen konteksti vaikuttavat hänen toimintaansa.	Oppilas asettautuu menneen ajan ihmisen asemaan, arvioi hänen toimintansa motiiveja sekä tarkastelee sitä, miten hänen sosiaalinen tai yhteiskunnallinen asemansa tai historiallinen konteksti vaikuttavat hänen toimintaansa.

<p>T6 auttaa oppilasta arvioimaan erilaisia syitä historiallisille tapahtumille ja ilmiöille</p> <p>T7 ohjata oppilasta analysoimaan historiallista muutosta ja jatkuvuutta</p>	<p>S1–S6</p>	<p>Oppilas oppii arvioimaan erilaisia syitä historiallisille tapahtumille ja ilmiöille sekä analysoimaan historiallista muutosta ja jatkuvuutta.</p>	<p>Syy-seuraussuhteiden ymmärtäminen historiassa sekä muutoksen ja jatkuvuuden ymmärtäminen</p>	<p>Oppilas tunnistaa menneisyydestä asioita, jotka ovat muuttuneet tai pysyneet muuttumattomina.</p> <p>Oppilas nimeää muutokselle tai muuttumattomuudelle jonkin yksittäisen syyn.</p>	<p>Oppilas tunnistaa, että historiassa selittäminen perustuu toimijoiden tarkoituksiperien analysointiin.</p> <p>Oppilas tunnistaa syitä ja seurauksia historiallisille tapahtumille ja ilmiöille.</p> <p>Oppilas selittää yksilöllisesti ohjeistettuna, miksi joillain elämäalueilla toimittiin ennen toisin kuin nykyään.</p>	<p>Oppilas ymmärtää, että historiassa selittäminen perustuu toimijoiden tarkoituksiperien analysointiin.</p> <p>Oppilas ymmärtää, että historiallisilla tapahtumilla ja ilmiöillä on erilaisia syitä ja seurauksia, ja antaa niistä esimerkkejä.</p> <p>Oppilas erittelee, miksi joillain elämäalueilla toimittiin ennen toisin tai samoin kuin nykyään.</p>	<p>Oppilas erottelee historiallisia tapahtumia tai ilmiöitä selittävät keskeiset tekijät vähemmän tärkeitä ja analysoi historiallisten tapahtumien syitä ja seurauksia (kuten välittömien ja pitkäkestoisten syiden merkitystä).</p> <p>Oppilas arvioi, miksi joillain elämäalueilla toimittiin ennen samoin tai toisin kuin nykyään ja miten tapahtuman tai ilmiön seuraukset vaikuttivat eri lailla eri asemassa oleviin ihmisiin ja ihmisryhmiin.</p>
---	--------------	--	---	---	---	--	--

Historiallisen tiedon käyttäminen							
T8 kannustaa oppilasta tulkintojen tekemiseen	S1–S6	Oppilas rohkaistuu tulkintojen tekemiseen.		<i>Ei käytetä arvostuksen muodostumisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.</i>			
T9 ohjata oppilasta selittämään ihmisen toiminnan tarkoitusperiä	S1–S6	Oppilas oppii selittämään ihmisen toiminnan tarkoitusperiä.	Ihmisen toiminnan selittäminen	Oppilas osoittaa ohjatusti, miten ihmisen toiminnan motiivi näkyy jossain historian tapahtumassa tai ilmiössä.	Oppilas kuvailee, miten ihmisten taustat vaikuttavat heidän toimintansa motiiveihin.	Oppilas esittää päätelmän, miten ihmisten taustat vaikuttavat heidän toimintansa motiiveihin.	Oppilas selittää ihmisen toiminnan motiiveja sekä sitä, miten ihmisten taustat ja historiallinen konteksti vaikuttavat niihin.
T10 ohjata oppilasta selittämään, miksi historiallista tietoa voidaan tulkita ja käyttää eri tavoin eri tilanteissa ja arvioimaan kriittisesti tulkintojen luotettavuutta	S1–S6	Oppilas oppii selittämään, miksi historiallista tietoa voidaan tulkita ja käyttää eri tavoin eri tilanteissa, ja arvioimaan kriittisesti tulkintojen luotettavuutta.	Historiallisten tulkintojen selittäminen ja niiden luotettavuuden arvioiminen	Oppilas antaa ohjatusti jonkin esimerkin siitä, miten historiatietoa käytetään johonkin tarkoitukseen.	Oppilas kuvailee, miten historiatietoa käytetään johonkin tarkoitukseen ja antaa esimerkkejä tulkintoihin sisältyvästä puolueellisuudesta.	Oppilas kuvailee, miten historiatietoa käytetään johonkin tarkoitukseen ja erittelee tulkintoihin sisältyvää puolueellisuutta.	Oppilas selittää, miten historiatietoa käytetään johonkin tarkoitukseen ja miten lähteiden tulkitsijan tausta voi vaikuttaa tulkinnan luotettavuuteen.
T11 harjaannuttaa oppilasta käyttämään erilaisia lähteitä, vertailemaan niitä ja muodostamaan oman perustellun tulkintansa niiden pohjalta	S1–S6	Oppilas oppii käyttämään erilaisia lähteitä, vertailemaan niitä ja muodostamaan niiden pohjalta oman perustellun tulkintansa.	Historian tietolähteiden käyttäminen ja historiatiedon tuottaminen	Oppilas vastaa ohjatusti menneisyyttä koskeviin kysymyksiin hänelle annetun tietolähteen pohjalta. Oppilas muodos-	Oppilas esittää jonkin tulkinnan hyödyntäen käytössään olevia lähteitä.	Oppilas vastaa menneisyyttä koskeviin kysymyksiin tulkitsemalla erilaisista lähteistä saamaansa informaatiota.	Oppilas tulkitsee erilaisia historiallisen tiedon lähteitä. Oppilas esittää historian tapahtumista tai ilmiöistä omia perus-

				taa opettajan ohjaamana jostain lähteestä tulkinnan.		Oppilas esittää historian tapahtumista tai ilmiöistä omia perusteltuja tulkintoja.	teltuja tulkintoja osoittaen tunnistavansa tulkintoihinsa liittyvän virhetulkinnan mahdollisuuden.
T12 ohjata oppilasta arvioimaan tulevaisuuden historiatietämyksen avulla	S1–S6	Oppilas oppii arvioimaan tulevaisuuden vaihtoehtoja historiatietämyksensä avulla	Historiatietoisuuden hyödyntäminen	Oppilas osoittaa ohjatusti, miten historiaa käytetään nykyisyyden selittämisessä.	Oppilas kuvailee, miten historiaa käytetään nykyisyyden selittämisessä.	Oppilas kuvailee, miten historiatiedolla voidaan perustella jokin tulevaisuuden valinta.	Oppilas esittää arvion siitä, miten tulkinnat menneisyydestä vaikuttavat ihmisten tulevaisuuden odotuksiin ja valintoihin.

Arviointi on jatkuvaa ja kannustavaa. Siinä käytetään erilaisia menetelmiä, esimerkiksi välitöntä palautetta tehtävien ja projektien aikana tai arviointikeskusteluja. Tiedollista osaamista testataan numeerisesti kokein. Huomiota kiinnitetään tiedollisiin ja taidollisiin saavutuksiin sekä kykyyn selvittää historiallista syy ja seuraus-suhdetta.